

19) ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΜΑΚΤ (CORRESPONDENT CENTRAL BANKING MODEL, CCBM) ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ

Οι αντισυμβαλλόμενοι του ΕΣΚΤ μπορούν να χρησιμοποιούν επιλέξιμα περιουσιακά στοιχεία σε **διασυνοριακή βάση**, δηλαδή μπορούν να αποκτούν κεφάλαια από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι παρέχοντας σαν εγγύηση ασφάλεια (collateral) που βρίσκεται σε ένα άλλο κράτος μέλος. Στους διακανονισμούς όλων των πράξεων παροχής ρευστότητας του ΕΣΚΤ επιτρέπεται η χρήση εγγυοδοτικών στοιχείων σε διασυνοριακή βάση. Για το σκοπό αυτό, οι ΕθνΚΤ ανέπτυξαν το μηχανισμό του Μοντέλου Ανταποκριτιών Κεντρικών Τραπεζών, ΜΑΚΤ (Correspondent Central Banking Model (CCBM), Modèle de la Banque centrale correspondante (MBCC)). Το ΜΑΚΤ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παροχή ενδοημερήσιας ρευστότητας και ρευστότητας μίας ημέρας σε αντιστρεπτές πράξεις, που λαμβάνουν τη μορφή συμφωνιών αναστροφής ή ενεχύρων (pledge), και άμεσων συναλλαγών (outright transactions). Ακολουθεί πίνακας απεικόνισης του μηχανισμού του ΜΑΚΤ:

Όλες οι ΕθνΚΤ τηρούν λογαριασμούς χρεογράφων μεταξύ τους για τη χρήση διασυνοριακών ασφαλειών. Η ακριβής διαδικασία του ΜΑΚΤ εξαρτάται από τον τρόπο τήρησης και διάθεσης των στοιχείων.

- Σύμφωνα με το **σύστημα εξειδίκευσης** (earmarking system, système d'affectation des garanties) αμέσως μετά την έγκριση της χορήγησης της πίστωσης από την ΕθνΚΤ του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο αντισυμβαλλόμενος (home central bank), ο αντισυμβαλλόμενος, είτε ο ίδιος είτε μέσω του θεματοφύλακα αυτού, δίνει εντολή στο σύστημα διακανονισμού χρεογράφων της χώρας όπου τηρούνται τα χρεόγραφα να τα μεταβιβάσει στην κεντρική τράπεζα της χώρας αυτής για λογαριασμό της ΕθνΚΤ της χώρας εγκατάστασής του. Αμέσως μετά την πληροφόρηση της τελευταίας από την

πρώτη ΕθνΚΤ ότι μεταβιβάσθηκε το εγγυοδοτικό στοιχείο, μεταφέρει τα κεφάλαια στον αντισυμβαλλόμενο. Σε καμία περίπτωση οι κεντρικές τράπεζες δε θέτουν στη διάθεση του αντισυμβαλλόμενου τα κεφάλαια πριν από τη μεταφορά των τίτλων στην ΕθνΚΤ της χώρας που τηρούνται. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και προκειμένου να μη παραβιασθούν οι ημερομηνίες διακανονισμού ο αντισυμβαλλόμενος μπορεί να καταθέσει εκ των προτέρων τα στοιχεία στην ανταποκρίτρια κεντρική τράπεζα για λογαριασμό της ΕθνΚΤ της χώρας του αντισυμβαλλόμενου χρησιμοποιώντας το μηχανισμό του ΜΑΚΤ. Στο σύστημα εξειδίκευσης τα μεταβιβαζόμενα χρεόγραφα είναι συγκεκριμένα (μαρκαρισμένα). Η αποτίμηση αυτών με τιμές αγοράς γίνεται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Στην περίπτωση αυτή, η ημερομηνία διακανονισμού των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης ΜΡΟs (κανονικά κάθε Τετάρτη) αποτελεί την ημερομηνία αποτίμησης. Επίσης, οι ημερομηνίες διακανονισμού των πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης LΤRΟs αποτελούν ημερομηνίες αποτίμησης. Εάν μετά την αποτίμηση τα στοιχεία δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις πραγματοποιείται προσφορά συμμετρικού περιθωρίου. Για να μειωθεί η συχνότητα αυτού εφαρμόζεται ένα κατώφλι ίσο με το 1% του ποσού της χορηγούμενης πίστωσης. Ανάλογα με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, οι ΕθνΚΤ μπορούν να απαιτήσουν όπως οι προσφορές περιθωρίου υποβληθούν είτε με συμπληρωματικά περιουσιακά στοιχεία είτε σε χρήμα. Εάν η αγοραία αξία των στοιχείων πέσει κάτω από το κατώτατο κατώφλι ακολουθείται η διαδικασία της συμπλήρωσης. Αντίθετα, εάν η αξία των στοιχείων ανατιμηθεί πέραν του ανώτατου κατωφλίου, τότε η ΕθνΚΤ επιστρέφει στον αντισυμβαλλόμενο τη διαφορά είτε σε χρεόγραφα είτε σε χρήμα.

- Σύμφωνα με το **συγκεντρωτικό σύστημα** (pooling system, système de mise en réserve commune des garanties) ο αντισυμβαλλόμενος δημιουργεί ένα επαρκές αποθεματικό τίτλων το οποίο θέτει στη διάθεση της κεντρικής τράπεζας για την κάλυψη των πιστώσεων που αντλεί από το ΕΣΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι οι διάφοροι τίτλοι δεν συνδέονται με ειδικές πράξεις ούτε οι τίτλοι που θα καλύψουν μια δανειοδότηση προσδιορίζονται και εξατομικεύονται όπως στο προηγούμενο σύστημα. Πρόκειται για μια δεξαμενή από την οποία δεσμεύονται για κάθε πίστωση τίτλοι ίσης αξίας. Στο σύστημα αυτό οι αντισυμβαλλόμενοι δύνανται να συμφωνήσουν εκ των προτέρων ότι μπορεί κάθε ημέρα να αντικαθίστανται οι εγγυοδοτικοί τίτλοι. Αντίθετα, στο σύστημα εξειδίκευσης μόνο η ΕθνΚΤ μπορεί να επιτρέπει την αντικατάσταση των τίτλων.

Το Μοντέλο CCBM2

Για τη βελτίωση του CCBM1, μετά από απόφαση του Δ.Σ της 8.3.2007, η ΕΚΤ προωθεί το CCBM2 σε συνεργασία με τους μετέχοντες στην αγορά μέσω ενός μεσοπρόθεσμου project που ονομάζεται «Διαχείριση Ασφάλειας Κεντρικών Τραπεζών» (Collateral Central Bank Management). Το νέο μοντέλο φιλοδοξεί να ενοποιήσει σε ενιαίο σύστημα τις εγχώριες και τις διασυνοριακές συναλλαγές και να εισάγει ένα ικανοποιητικό επίπεδο εναρμόνισης. Εκτιμάται ότι θα έχει μικρότερο λειτουργικό κόστος και αναμένεται να εισαχθεί μέχρι το έτος 2013. Οι κατευθυντήριες αρχές του CCBM2 είναι οι εξής:

- παρέχεται στις κεντρικές τράπεζες μία κοινή πληροφορική πλατφόρμα (IT platform) που θα λειτουργεί με βάση την αρχή της αποκέντρωσης
- θα είναι πλήρως συμβατό με το σύστημα πληρωμών TARGET2 και με το σύστημα διακανονισμού σε χρήμα κεντρικής τράπεζας χρεογράφων σε ευρώ TARGET 2 – SECURITIES (T2S) ιδιαίτερα μέσω μίας ενιαίας διασύνδεσης μεταξύ των κεντρικών τραπεζών του Ευρωσυστήματος (Single Eurosystem Interface) και των διαδικασιών διακανονισμού που θα χρησιμοποιούνται από το T2S για την παράδοση των χρεογράφων
- θα καλύπτει την εγχώρια και τη διασυνοριακή χρήση των ασφαλειών (collateral) καθώς επίσης και διάφορες πιστωτικές τεχνικές όπως ενέχυρα και πράξεις αντιστροφής (repos)
- θα χειρίζεται όλες τις επιλέξιμες ασφάλειες δηλαδή χρεόγραφα και μη διαπραγματεύσιμα περιουσιακά στοιχεία
- θα προωθεί τις εντολές σε πραγματικό χρόνο (real time) και σε μια μη διακοπτόμενη χειρώνακτα διαδικασία (Straight Through Processing, STP) που θα επιτρέπει την κίνηση της ασφάλειας (collateral) και των σχετικών πιστωτικών προσαρμογών στο TARGET2 σε πραγματικό χρόνο
- θα δέχεται ασφάλειες μέσω όλων των επιλέξιμων συστημάτων διακανονισμού χρεογράφων (Securities Settlement Systems, SSSs) και των επιλέξιμων συνδέσμων μεταξύ αυτών (eligible linkages)
- θα βασίζεται σε μία προσέγγιση πληροφορικών ενοτήτων (modular approach) και σε εθελοντική συμμετοχή (voluntary participation). Μόνο η συμμετοχή στην πρώτη ενότητα δηλαδή στο δρομολογητή μηνυμάτων θα είναι υποχρεωτική για τις συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες ενώ οι άλλες ενότητες θα είναι προαιρετικές
- οι κυριότερες ενότητες (modules) του CCBM2 είναι οι εξής:
 - **the message router** = ο δρομολογητής μηνυμάτων. Χειρίζεται όλες τις επικοινωνίες μεταξύ του CCBM2 και των εξωτερικών μερών όπως των αντισυμβαλλόμενων, των SSSs/ T2S, των κεντρικών αποθετηρίων τίτλων (Central Securities Depositories, CSDs), τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, το TARGET2, τα εξωτερικά συστήματα διαχείρισης ασφαλειών κλπ) και μεταξύ των άλλων ενοτήτων του CCBM2. Ο δρομολογητής επικυρώνει όλες τις εισερχόμενες και εξερχόμενες εντολές και κατευθύνει αυτές στους κατάλληλους αποδέκτες. Εξασφαλίζει αυτόματες επικοινωνίες βασισμένες σε πρότυπα μηνύματα και σε διάφορα δίκτυα επικοινωνιών όπως το SWIFTNet και ασφαλείς διασυνδέσεις με το διαδίκτυο. Επιπρόσθετα, υποστηρίζει παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο των διαδικαστικών σταδίων κάθε εντολής
 - **the credit and collateral module** = η ενότητα πίστωσης και ασφαλειών. Υποστηρίζει λειτουργίες για τη διαχείριση των θέσεων ασφαλειών των αντισυμβαλλόμενων αναφορικά με την εκτέλεση της νομισματικής πολιτικής ή τις ενδοημερήσιες πιστωτικές πράξεις μεταξύ κεντρικών τραπεζών. Ειδικότερα, παρέχει σε κάθε αντισυμβαλλόμενο μία ενιαία συνολική θέση που αποτελείται από: α) μία θέση ασφαλειών (collateral position) που αντανακλά την αξία των περιουσιακών στοιχείων που κινητοποιούνται για παροχή εγχώριας και διασυνοριακής ασφάλειας β) μία πιστωτική θέση (credit position) που αντανακλά τις εκκρεμείς πιστωτικές πράξεις συμπεριλαμβανομένων των πράξεων

νομισματικής πολιτικής και την ενδοημερήσια πίστωση στο TARGET2. Η ενότητα παρέχει δύο λειτουργικότητες δηλαδή τη συγκεντροποίηση και την εξειδίκευση των ασφαλειών (pooling and earmarking systems) υποστηρίζοντας τις τεχνικές του ενεχύρου και την πράξεων αντιστροφής (repos). Οι λειτουργικότητες δίνουν τη δυνατότητα εισαγωγής των αποτελεσμάτων της κατανομής των ποσών από τις δημοπρασίες στη διάρκεια των πράξεων της νομισματικής πολιτικής και της επαναχρησιμοποίησης της ασφάλειας που καλύπτει λήγουσες πράξεις και του συμψηφισμού των καθαρών ταμειακών θέσεων από λήγουσες και νέες πράξεις νομισματικής πολιτικής. Πέραν αυτών, η ενότητα αυτή θα προσφέρει μία σειρά από προαιρετικές λειτουργικότητες

■ **the securities module** = η ενότητα χρεογράφων. Παρέχει υπηρεσίες κινητοποίησης διαπραγματεύσιμων περιουσιακών στοιχείων για σκοπούς ασφάλειας (collateral) και τις συνδεδεμένες υπηρεσίες θεματοφυλακής (custody). Χειρίζεται εγχώριες και διασυνοριακές ασφάλειες και υποστηρίζει τις διαδικασίες και του ενεχύρου και των πράξεων αντιστροφής (repos). Για παράδειγμα, εκτελεί όλες τις εργασίες για την αποδοχή χρεογράφων σαν ασφάλεια δηλαδή τον έλεγχο επιλεξιμότητας και τους ελέγχους επί των στενών δεσμών (close links). Μετά την επικύρωση, ενεργοποιεί και αποστέλλει τις οδηγίες διακανονισμού στο σχετικό SSSs/ T2S για λογαριασμό της κεντρικής τράπεζας. Ευθύς ως το SSSs/ T2S πιστοποιήσει την κινητοποίηση των χρεογράφων, το securities module ενημερώνει τις λογιστικές εγγραφές επί των χρεογράφων του αντισυμβαλλόμενου και των εμπλεκόμενων κεντρικών τραπεζών. Εκτελεί, επίσης, λειτουργίες θεματοφυλακής όπως επεξεργασία είσπραξης των κουπονιών και της αποπληρωμής του κεφαλαίου και καθημερινή διαδικασία συμφωνίας μεταξύ αντίθετων λογαριασμών (reconciliation) όπως και παροχή πληροφόρησης επί των φορολογικών υποχρεώσεων.

■ **the credit claims module** = η ενότητα πιστωτικών απαιτήσεων. Εκτελεί λειτουργικότητες σχετικές με την επεξεργασία των πιστωτικών απαιτήσεων και υποστηρίζει τις νομικές τεχνικές για την κινητοποίηση των απαιτήσεων όπως ενέχυρα, επιβαρύνσεις κλπ όπως επίσης τις συνδεδεμένες νομικές απαιτήσεις σε εθνικό επίπεδο όπως η εκ των προτέρων κοινοποίηση ή η εγγραφή στο σχετικό μητρώο. Πριν από την εγγραφή διενεργούνται οι έλεγχοι επιλεξιμότητας. Επιπρόσθετοι έλεγχοι ενεργούνται και από τις κεντρικές τράπεζες εφόσον το επιβάλλει η εθνική νομοθεσία.

• Το CCBM2 συμπληρώνει τις ανωτέρω κύριες ενότητες με δύο υποστηρικτικές λειτουργίες:

1) The static data function = τη λειτουργία στατικών δεδομένων. Παρέχει εργαλεία για τη διαχείριση των δεδομένων όπως η συμβουλευτική διαδικασία, η δημιουργία στοιχείων, η ενημέρωση αυτών, η επικύρωση και η διαγραφή στοιχείων. Τα στοιχεία οργανώνονται σε δύο ομάδες:

α) the Eligible Collateral Database = η βάση δεδομένων για την επιλέξιμη ασφάλεια. Περιέχει δεδομένα μόνο για τα διαπραγματεύσιμα και μη διαπραγματεύσιμα περιουσιακά στοιχεία συμπεριλαμβανομένης της τιμολογιακής πληροφόρησης

β) the Application Reference Database = η βάση δεδομένων εφαρμογής. Καλύπτει όλα τα άλλα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις εφαρμογές του

CCBM2 όπως επιλέξιμοι αντισυμβαλλόμενοι, κεντρικές τράπεζες, κεντρικά αποθετήρια τίτλων κλπ και άλλα διοικητικά στοιχεία όπως ημερολόγια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, παράμετροι εφαρμογών, πρότυπα συντημήσεων κλπ.

2) The monitoring and reporting function = τη λειτουργία παρακολούθησης και πληροφόρησης. Παρέχει στις συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες και τους αντισυμβαλλόμενους εργαλεία για την παρακολούθηση των πιστώσεών τους και των συναλλαγών επί της ασφάλειας και εργαλεία πρόσβασης στα δικά τους στατικά δεδομένα και σε άλλες προαιρετικές λειτουργικότητες. Η λειτουργία εξασφαλίζεται μέσω μιας διασύνδεσης με το διαδίκτυο (web interface) που παρέχει στις κεντρικές τράπεζες και τους αντισυμβαλλόμενους την πρόσβαση σε ιστορικά στοιχεία στις πιστοδοτικές πράξεις και τις ασφάλειες αυτών και σε τρέχοντα στοιχεία για τον έλεγχο της ακρίβειας των συναλλαγών.